

dicta fuerint; neque epistola aut evangelium si unum dictum sit pro alio; neque renovandæ sunt genuflexiones aut signationes, quando non factæ sunt suo loco.

Excipitur tamen: 1° si rubricæ aliter statuunt, ut quoad mixtionem aquæ et oblationem calicis aut hostiæ, quæ ante consecrationem semper suppleri debent; item si inveniatur reliquæ consecratæ post sumptionem, eæ etiam post ablu-tiones sumendæ sunt. 2° Si notabilis pars omissa sit, quam sacerdos statim advertit, potest eam repetere, præsertim si secreto oret; si autem fieri non possit nisi modo inconve-nienti aut cum scandalo, quia populus omissionem non advertit, sed adverteret repetitionem, repetere non potest, nisi, si populus defectum adverterit, minus scandalizaret repetere, quam non repetere: populum enim minus offendit, repetere quæ inadvertenter omissa sunt, quam penitus omit-tere, quæ dicenda aut facienda sunt. 3° Si id quod omissum est, faciliter suppleri possit, et parva mora ad id sufficiat, suppleri potest, ut si collecta omissa sit, et id advertatur ante finem orationum, omissa cum aliis extra ordinem reci-tari potest.

Titulus II.

DE DEFECTIBUS MATERIE.

Rub. *Defectus ex parte materiæ possunt contingere, si aliquid desit ex iis, quæ ad ipsam requiruntur. Requiritur enim ut sit panis triticeus, et vinum de vite: et ut hujusmodi materia consecranda, in actu consecrationis sit coram Sacerdote.*

Titulus III.

DE DEFECTU PANIS.

Rub. 1. *Si panis non sit triticeus, vel si triticeus, admixtus sit granis alterius generis in tanta quantitate, ut non maneat panis triticeus, vel sit alioqui corruptus, non conficitur Sacramentum.*

2. *Si sit confectus de aqua rosacea, vel alterius distil-lationis, dubium est, an conficiatur.*

3. *Si cæperit corrumpi, sed non sit corruptus, simili-ter si non sit azymus, secundum morem Ecclesiæ latinæ, conficitur, sed conficiens graviter peccat.*

134. Qualis debet esse hostia, ut valide et licite sit con-secrabilis?

R. Ut valide consecretur, debet esse confecta ex farina triticea cum aqua, saltem in majori quantitate, et esse non corrupta: ut licite consecretur, debet esse: 1° sine admix-tione aliorum granorum et liquorum præter triticum et aquam naturalem; 2° panis azymus; 3° recenter confecta (1); 4° rotunda, integra et non fracta; 5° candida et non macu-lata; 6° tenuis; 7° ordinariæ magnitudinis; 8° cum imagine crucifixi, quam ei impressam esse convenit, in quo tamen servandam esse consuetudinem respondit S. R. C. (2). Hinc hi duo versus:

(1) Vid. tom. I, n. 281.

(2) 26 Ap. 1854, n. 4574-4723. Vid. Quarti quæst. præem. s. 5, puncto 4, dub. 3.

Candida, triticea, ac tenuis, non magna, rotunda.
Expers fermenti, non falsa, sit hostia Christi.

135. Quoad confectionem hostiarum notanda sunt sequentia : « Conveniret a sacerdotibus, clericis aut religiosis » hostias in missa usurpandas confici, ut omni errori, præsertim admixtionis liquoris vel grani alterius obviaretur, » et cum majori nitore et reverentia tractarentur : passim » enim venales satis incurie tractantur et sordide, quod est » indecens in materia tanti tamque puri sacrificii... Ut » autem hostiæ purissime sine ulla admixtione, nec non » honestissime fiant; hæc erunt singulariter observanda : » imprimis triticum, si fieri potest, magno studio granatim » eligatur; electum in sacco mundo et de bono panno ad » hoc opus tantum facto ponatur, atque a famulo boni studii » ad molendinum deferatur. Quo delato, famulus aliud frumentum in ipso molendino moli prius faciat, ut illud, unde » hostiæ fieri debent, sine aliqua sorde moli postea valeat. » Reportata farina, clerici antequam incipiant, manus lavent, » ipsamque cribrent. Deinde unus super tabulam mundissimam ipsam farinam aqua conspergat, et manibus fortiter » compingat, atque maceret. Postea in ferrum, in quo coquantur, ponat et coquat, advertens ut imago sacra Crucifixi, et non alia tam majoribus, quam minoribus sit impressa. Nec non ut nitide et studiose fiant, eas forcipibus ad » id tantum paratis, vel alio simili instrumento tondeat » (1).

136. An licet adhibere materiam, quæ habet defectum accidentalem?

R. 1. Si ratione alterationis seu defectus materia dubia evadat, ipsam in nullo umquam casu adhibere licet, neque ad perficiendum sacrificium.

2. Quamvis certum sit, materiam fore valide consecrabilem; per se tamen semper illicitum erit eam adhibere, et peccatum erit grave contra reverentiam sacramenti, si defectus notabilis fuerit : hoc autem morali iudicio determinandum est, sanctissimi negotii considerando dignitatem.

(1) Vinitor p. 3, tit. 3, annot. 11.

Deficiente tamen materia undequaque debita, et habita ratione sufficiente sic celebrandi, v. g. ob præceptum superioris; licet adhibere materiam modice defectivam, ut vinum tenue, vel paululum acescens, hostiam aliquantulum maculatam, etc. et urgente gravi necessitate etiam materiam notabiliter defectivam, modo certum sit, esse verum panem et verum vinum (1). Quanto autem major est defectus, tanto major debet esse necessitas, ut peccatum excusare et irreverentiam abstergere valeat.

Not. viros etiam probos solere assumere materiam licet non undequaque debitam, quæ in alia ecclesia sibi administratur, v. g. vinum satis tenue, vel paululum acidum : id enim in alia ecclesia ipsos excusat, sed minime illius rectores, qui materiam undequaque debitam procurare tenentur.

3. Quoad panem fermentatum communis est sententia, illum neque ad dandum viaticum, neque ut populus missam audiat, neque in ullo alio casu adhiberi posse, nisi ad perficiendum sacrificium, si scilicet celebrans post factam consecrationem calicis advertat defectum substantialem panis, et non possit habere alium panem nisi fermentatum.

137. An licet celebrare cum hostia minori, qualis datur laicis?

R. Negative, ex usu Ecclesiæ, et quia major aptior est ad cæremonias præscriptas faciendas; nisi major haberi non possit, quo casu solius devotionis causa cum minori celebrare licet in secreto seu privato sacello; et etiam publice, facta monitione ad vitandum scandalum, si justa adsit causa, v. g. ut populus possit audire sacrum de præcepto, detur viaticum etc. (2).

(1) Merati p. 3, tit. 4, n. 4; Quarti quæst. procem. s. 5, p. 4, et p. 3, tit. 4, dub. 12; s. Alph. de Ligorio lib. 6, n. 207, q. 1.

(2) Quarti quæst. procem. sect. 5, p. 4; Vinitor p. 3, tit. 3, annot. 10.

DE EMENDANDO DEFECTU PANIS.

Rub. 4. *Si Celebrans ante consecrationem advertit, Hostiam esse corruptam, aut non esse triticeam; remota illa hostia, aliam ponat, et facta oblatione, saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco, ubi desivit.*

5. *Si id adverterit post consecrationem, etiam post illius Hostiæ sumptionem, posita alia, faciat oblationem, ut supra, et a consecratione incipiat, scilicet ab illis verbis, Qui pridie quam pateretur; et illam priorem, si non sumpsit,umat post sumptionem Corporis et Sanguinis, vel alii sumendam tradat, vel alicubi reverenter conservet. Si autem sumpserit, nihilominusumat eam, quam consecravit: quia præceptum de perfectione Sacramenti majoris est ponderis, quam quod a jejunis sumatur.*

6. *Quod si hoc contingat post sumptionem Sanguinis, apponi debet rursus novus panis, et vinum cum aqua; et facta prius oblatione, ut supra, Sacerdos consecret, incipiendo ab illis verbis, Qui pridie: ac statimumat utrumque, et prosequatur Missam, ne Sacramentum remaneat imperfectum, et ut debitus servetur ordo.*

138. Quid faciendam si celebrans infra missam advertat substantialem defectum hostiæ, seu eam esse corruptam, aut non esse triticeam?

R. 1. Si celebrans defectum ante consecrationem advertat, hostiam statim remove debet et aliam aptam sumere, hancque, si alterius facta sit oblatio, mox offerre, vel orationem *Suscipe sancte Pater* etc. vocaliter recitando, quod certo est optimum, ut ipsa rubrica per vocem *saltem* innuere videtur; vel eandem orationem saltem mente concipiendo, hostiamque deponendo super corporale absque illius eleva-

tionem cum patena (1). Quæ mentalis oblatio semper sufficiens est, et quandoque etiam congruentior, ut si sit infra inceptum canonem, ne recitatio interrumpatur, aut si ita fieri expediat, ut defectus eo magis occultetur. Facta oblatione missam prosequitur ab eo loco, ubi desivit, nisi modo recitasset *Qui pridie quam pateretur*, quæ verba semper resumenda sunt. Hostia amota, si illius facta sit oblatio, sumenda est post ablutiones, vel in sacrarium projicienda.

2. Si Celebrans defectum advertat post consecrationem, etiam post illius hostiæ invalide consecratæ sumptionem, sed ante sumptionem s. Sanguinis; debet statim sumere aliam hostiam, eam offerre ut supra, moxque illam consecrare, more solito incipiendo ab illis verbis, *Qui pridie quam pateretur*: facta consecratione, et prætermissa, si facta sit, elevatione, non repetendo verba et signa intermedia, missam prosequitur ab eo loco, ubi desiit, uti patet ex rubrica supra n. 6, et ut in sequente responsione dicitur: si enim ibi preces et signa repetenda non sint, licet dicta et facta sint super unam tantum speciem valide consecratam; neque hic repetenda sunt, quia eadem utriusque est ratio. Neque etiam in hoc et similibus casibus juxta Collet (2), si reconsecratio fiat post *Agnus Dei*, nova commixtio sacræ particulæ in calice fieri debet, quia juxta rubricas (3) inter consecrationem et sumptionem nullum medium intercedit, ita ut nulla signa facta repetenda sint; licet idem auctor innuat eandem commixtionem fieri posse, modo fiat sine populi perturbatione.

Si celebrans priorem hostiam invalide consecratam non sumpserit, debet illam sumere post sumptionem Corporis et Sanguinis, sed ante purificationem, quod est omnium optimum; vel alii in statu gratiæ existenti, uti maxime decet, sumendam tradere; vel alicubi reverenter conservare, donec certo constet illam esse corruptam, et tunc in sacrarium projicere. Hæc faciendæ sunt ad cautelam, quia ordinariæ

(1) Gavantus p. 3, tit. 3, rub. 4.

(2) Tract. de div. off. in fine observat. 10.

(3) Hoc tit. n. 6, et tit. IV, n. 5.

tam certo constare non potest, hostiam totaliter esse corruptam, aut non esse triticeam; et licet hoc constaret, equidem oblatio facta et prolata super istam materiam verba consecrationis exigunt, ut ipsa reverenter tractetur.

Si autem celebrans hostiam invalide consecratam sumpserit, nihilominus quamvis non amplius sit jejunos, statim sumere debet eam, quam consecravat.

3. Quod si hoc contingat post sumptionem s. Sanguinis, debet celebrans rursus apponere novum panem et novum vinum cum aqua, et facta prius utriusque oblatione saltem mente concepta, ut supra, utrumque consecrare, incipiendo a verbis *Qui pridie*; prætermisissis autem elevatione, et omnibus aliis, quæ fiunt et dicuntur a consecratione usque ad communionem, statim utrumque sumere, missamque proseguere: ea enim verba rubricæ *statim sumat*, ut ait Bened. XIV (1) ostendunt omittendas esse preces, ne (2) populus, si fieri potest, errorem cognoscat.

Ratio, quare hic utrumque consecrandum sit, est: 1° ne Sacramentum seu potius sacrificium maneat imperfectum; prior enim consecratio calicis totaliter peracta et per sumptionem completa, amplius connecti nequit cum posteriori consecratione hostiæ: et 2° ut debitus servetur ordo, qui postulat, ut prius consecratur hostia, et deinde calix; Corpus enim Christi prius existere debet, antequam ex eo fundatur Sanguis; in calice namque repræsentatur effusio sanguinis (3).

Consecratio ergo utriusque speciei in hoc casu juxta rubricas semper requiritur, sive celebretur in loco publico, sive privato, et « nos, ut ait Bened. XIV (4) non ita fidenti animo sumus, ut a rubrica recedamus »: ea enim rubricarum auctoritas est, ut quorumcumque auctorum placitis præferri debeant. Quarti tamen (5) censet probabilius esse,

(1) De sac. missæ sect. 2, § 127.

(2) Gavantus p. 3, tit. 3, rub. 6.

(3) Bened. XIV, de sac. m. s. 2, § 121; Gavantus loco cit.

(4) Loco cit.

(5) P. 3, tit. 3, sect. 2, dub. 2.

non oportere in dicto casu consecrare novum vinum, neque hoc cadere sub præcepto, imo melius et convenientius esse, solum panem consecrare, et consecratum statim sumere, 1° quia ex jure communi (1) in talibus non est aliquid iterandum, sed caute supplendum, quod incaute fuerat prætermisissum: 2° quia si de novo fiat consecratio utriusque speciei, de novo conficitur integrum sacrificium; ergo non perficitur prius inchoatum, sed eo relicto imperfecto, aliud distinctum offertur: 3° quia hic modus est magis commodus et expeditus, minusque expositus periculo scandali et admirationis populi: 4° quia quamdiu sacerdos est in altari, actio sacrificandi moraliter perseverat: 5° quia licet invertatur ordo debitus prius consecrandi panem et deinde vinum, hoc etiam obtinet in casu rubricæ n. 5, ubi tamen sola panis consecratio præscribitur; et tandem 6° quia rubricæ de defectibus juxta ipsum Quarti sunt tantum directivæ, ut notatum est n. 129. Hæ rationes tam graves et solidæ videntur, ut Collet (2) condemnare nequeat illos, qui hanc sententiam amplectuntur, licet ex debito rubricarum respectu inclinet ad primam sententiam, quam rubricæ proponunt sequendam, nisi in casu scandali multitudinis populi, aut longæ expectationis faciendæ.

139. Quid faciendum, si facta oblatione hostiæ, afferantur hostiæ minores consecrandæ pro communiione populi?

R. Cum rubricæ (3) præcipiant, ut hostiæ minores una cum majori offerantur, et dum agunt de defectibus, quoad novam materiam consecrandam constanter præscribant, ut illa materia, licet omnibus aliis prætermisissis, prius tamen offeratur; sequitur: 1° oblationem ex lege rubricarum omnino necessariam esse; 2° hostias consecrandas post oblationem factam non esse admittendas nisi ex legitima causa; 3° si admittantur, semper saltem mentaliter esse offerendas, ut supra de majori hostia dictum est. Quousque autem et ex qua

(1) Cap. 1, de sac. non iterandis.

(2) *Traité des ss. myst.*, ch. IV, n. 11.

(3) In ritu celeb. m. tit. VII, n. 3.

ratione admitti possint, auctores non conveniunt. Certum solummodo est, illas nunquam posse admitti post consecrationem panis. Post oblationem autem usque ad præfationem exclusive secundum communem sententiam licite admitti possunt ex gravi causa; quinimo tuto admitti posse videntur ex causa rationabili, qualis censetur commoditas communicantis, quia ad præfationem moraliter perseverat oblatio, et ad hanc spectant omnes orationes, quæ usque ad initium præfationis dicuntur (1). 2º Incepta præfatione, sed ante canonem, admitti nequeunt, nisi ex gravi causa, cujusmodi est magna multitudo parata ad communicandum, necessitas communicandi infirmum aut consecrandi hostiam in solemnitate exponendam; quia, cum oblatio neque moraliter perseveret, non est amplius tempus aptum offerendi, et per oblationem faciendam ordo missæ invertitur (2). 3º Incepto canone quidam etiam censent, illas admitti posse, sed, ut dicit Bened. XIV (3), communis sententia est, et plurimorum firmata consensu, non posse admitti, cum canon recitari inceperit, etiamsi ageretur de consecranda particula, quæ pro viatico ad infirmum afferenda esset: eo enim casu parva quædam particula ex hostia missæ detrahi, et pro infirmo reservari posset (4). Addit tamen Cavalieri, si tot sint infirmi communicandi, ut pro omnibus pars hostiæ missæ reservari non possit, tunc in hoc casu necessitatis, quæ legi non subjacet, etiam incepto canone, imo adhuc immediate ante consecrationem, particulas consecrandas admitti posse.

(1) Ita Cavalieri tom. 4, dec. 64, n. 3; Quarti p. 2, tit. 7, sect. 1, dub. 2 et 3; item ita sentire videntur Gavantus p. 3, tit. 10, n. 19; et Bened. XIV, de sac. m. sect. 2, § 158.

(2) Ita Bened. XIV et Quarti locis cit.; Cavalieri loco cit. et tom. 5, c. 13, n. 32; ita etiam sentire videtur Merati p. 2, tit. 7, n. 8, in fine.

(3) Loc. cit.

(4) Ita etiam Merati et Quarti locis cit. et Cavalieri tom. 5, loco cit.

DE CASU, QUO SPECIES CONSECRATÆ DISPAREANT.

Rub. 7. *Si Hostia consecrata dispareat, vel casu aliquo ut vento, aut miraculo, vel ab aliquo animali accepta, et nequeat reperiri; tunc altera consecretur ab eo loco incipiendo, Qui pridie quam pateretur, facta ejus prius oblatione, ut supra.*

Prænotandum ob similitudinem materiæ hic etiam agi de casu effusionis calicis, de quo rubricæ agunt tit. X, n. 13.

140. Quid faciendum, si species panis aut vini post consecrationem dispareant?

R. I. Si Hostia sacra ab aliquo animali aut vento surrepta sit, diligenter et reverenter quærenda est, ut sacrificium cum eadem perficiatur; si autem reperiri nequeat, res divinæ providentiæ relinquenda est, et faciendum, quod dicetur in sequentibus.

II. Si species sacra non totaliter disparuerit, ut si calix non totaliter sit effusus, ita ut aliquid vel parum remanserit; si vento aut ab animali media tantum pars hostiæ surrepta sit, aut saltem aliqua pars relicta; si species panis aut vini per miraculum (1) non totaliter sublatae aut mutatae sint, sed aliquo modo sint sensibiles, vel saltem aliqua earum pars immutata remaneat; nihil renovandum est, sed illud, quod remanet, sumendum est, nisi, ut infra dicitur, in casu miraculi nimia nausea fiat.

Not. dum dicitur juxta rubricas (2) nihil esse renovandum, si aliquid vel parum remanserit, hoc intelligendum esse, non de minima gutta vel particula, quæ linguae vel palato adhaeret, et deglutiri non potest, seu ad stomachum sensibiliter

(1) De miraculosa mutatione specierum vid. Quarti p. 3, tit. 3, sect. 3; Billuart de Euch. dissert. 4, art. 2, pet. 5.

(2) Tit. X, n. 13.

pervenire non valet, sed de aliquo, quod per modum manducationis et bibitionis, per quos actus s. Scriptura communionem exprimit, sumi potest; ita ut si tam parum remanserit, ut per modum cibi aut potus sumi non possit, nova consecratio illius speciei deficientis requiratur (1).

III. Si alterutra species sive panis sive vini totaliter disparuerit, ut si de effuso Sanguine nihil omnino remanserit, quod per modum potus sumi potest, si totalis hostia surrepta sit, si species miraculo totaliter mutatae sint, aut saltem sacerdoti talis nausea fiat, ut eas sumere non possit; tunc alia materia pro specie deficiente accipienda est, hæc primum offerenda, et tunc consecranda, incipiendo a verbis *Qui pridie*, aut *Simili modo*, prout vel hostia vel calix reconsecratur; et consecratione facta, missa proseguenda est ab eo loco, ubi celebrans desiit.

Not. 1. In casu quo alterutra species dispareat, hujus tantum et non utriusque novam consecrationem requiri, quamvis nova consecratio etiam fiat post sumptionem sacræ speciei remanentis; quia sacrificium essentialiter perfectum fuit valida consecratione utriusque speciei, quæ simul in altari extitit, et debito ordine, una post alteram consecrata fuit; et nova tantum requiritur consecratio ad sumptionem illius speciei, quæ disparuit.

Not. 2. Novam consecrationem in casu, quo alterutra species consecrata dispareat, in rubricis (2) præscriptam esse, et sub gravi obligare, cum sub gravi utraque species sumenda sit: in casu tamen miraculi nova consecratio non videtur præcepta, sed consulenda tantum juxta s. Thomam (3), quia quæ miraculo fiunt, legibus humanis non subduntur (4).

IV. Si utraque species dispareat, ut si vento s. Hostia avolet, et calix effundatur, aut miraculo species in carnem

(1) Collet *Traité des ss. myst.*, ch. XIV, n. XII; Janssens, p. 3, tit. X, § 3, n. 39.

(2) Tit. III, n. 7, et tit. X, n. 13.

(3) P. 3, q. 82, art. 4.

(4) Vid. Collet *Traité des ss. myst.*, ch. IV, n. 14.

et sanguinem mutantur; juxta Quarti (1) nova materia panis et vini consecrari nec debet nec potest, quia hoc esset non prius sacrificium consummare et perficere, sed aliud omnino distinctum offerre: attamen extra casum miraculi, in quo juxta s. Thomam est de consilio tantum, videtur probabilius, novam materiam panis et vini accipiendam esse, eamque prius facta oblatione consecrandam, incipiendo a verbis, *Qui pridie*, et deinde missam esse proseguendam a loco, ubi relicta est (2). Quia cum sacrificium essentialiter sit inceptum, per sumptionem etiam est consummandum; et nova consecratio utriusque speciei in hoc casu non magis distinctum sacrificium censi debet, quam in aliis casibus, in quibus nova consecratio sive alterutrius sive utriusque speciei præscribitur.

Not. celebrantem in casu miraculosæ mutationis sacrarum specierum, illam carnem aut sanguinem sumere non debere, sed reverenter reservare (3).

Quid sit faciendum cum s. Sanguine effuso, dicitur num. 185.

Titulus IV.

DE DEFECTU VINI.

Rub. 1. *Si vinum sit factum penitus acetum, vel penitus putridum, vel de uvis acerbis, seu non maturis expressum, vel ei admixtum tantum aque, ut vinum sit corruptum; non conficitur Sacramentum.*

2. *Si vinum cæperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de uvis tunc expressum,*

(1) P. 3, tit. 3, s. 3, dub. 5.

(2) Janssens p. 3, tit. 3, n. 20.

(3) S. Thomas et Quarti locis cit.; Castaldus lib. 2, s. 14, c. 7, n. 19.